

T Ö R D É R K E R T

csörgő sipkám neked adom!

Kalendárium

- Az anyanyelvről

Versek

- Farsang

Zöld mozaik

- Téli álom

Ügyeskedj!

- Gondolkozz! Oldd meg!

Tudod-e?

- Érdekességek az állatvilágból

Információk

- Mit? Hol? Mikor?

Kedves Olvasók!

Ebben a hónapban ünnepeljük az **Anyanyelvek Napját**. Ez alkalomból az MTA doktorától, Grétsy Lászlótól idézek néhány gondolatot.

A „Magyarnak maradni” címmel elhangzott interjújában többek között a következőket mondja:

A magyarság kérdésének egyik legfontosabb eleme a magyar nyelv megőrzése.

Sokan úgy gondolják, hogy a nyelv akkor jó, ha állandó. Mások úgy vélik, hogy bezzeg Arany János, Petőfi még jól tudott magyarul, de a mai beszéd borzalom. Ilyenkor mint nyelvész, mosolygok, hiszen a nyelv örökösen változik. A nyelvész éppen arra való, hogy megpróbálja megkülönböztetni egyrészt azt, amit érdemes erősíteni; másrészt azt, amit vissza kell szorítani. Ezt jelenti a nyelvészetben a környezetvédelem.

Az Unióba való belépés sajátos védelmet kíván. Még az eddiginél is jobban kell őrizni a nyelvi hagyományokat, mert a nyelv a nemzet múltját is magában őrzi.

Van egy ilyen szólásunk, hogy „Több is veszett Mohácsnál!”. Mindnyájan tudjuk, hogy történelmünk egyik fontos eseményére utal. Úgy óvhatjuk meg nyelvünk hagyományait, hogy alkalmazzuk ezeket a szólásokat.

Persze nemcsak a történelmi fejlődésre utal a nyelv, hanem a régi szokásokra, a pogány kori vallásra, és a boszorkányságra is. A „Hátra kötöm a sarkad!” kifejezés nem konkrét kötözést jelentett, hanem a boszorkányok oldó és kötő, gyógyító és rontást előidéző képességét.

Természetesen nem kell folyton ezekkel élni, de nem lenne jó, ha elvesznének. A hagyományörzés a nyelv segítségével csak az első lépés. Őrizni kell a népszokásokat, a vallásokhoz fűződő szokásokat, a betlehemezést, a pütkösdi királyválasztást, a népi időjósításokat, a mondókákban rejlő régiségeket.

Az EU tagjaként feltehetőleg megerősödnek majd az idegen hatások. Átvehetünk idegen szokásokat, de mellettük a sajátjainkat is meg kell őriznünk. Valamint ha tömegével vesszük át az idegen szavakat, azzal felhígítjuk a magyar nyelvet, sőt, még a nemzeti sajátosságainkat is hagyjuk megváltoztatni.

Befolyásolhatják a hangrendszert, a dallamvilágot. Vigyázzunk, hogy az idegen szavakat csak akkor alkalmazzuk, ha valóban nincs rá megfelelő magyar kifejezés.

Nagyon fontos, hogy végre erősítsük meg a nemzeti tudatunkat, ami megroggyant az utóbbi évtizedekben. Manapság, mintha sokan nem értékelnék, hogy van egy gyönyörű anyanyelvünk. Jókai 1865-ben ezt mondta: „Egy kincse van minden nemzetnek adva, míg azt megőrzi híven, addig él, e kincs neve: az édes anyanyelv...” Gondoljunk erre többet, hiszen a legfőbb nemzetösszetartó erő továbbra is az anyanyelvünk.

(Forrás: www.zolddujsag.hu)

Vallási ünnepek:

február 2.: Gyertyaszentelő Boldogasszony
(Urunk bemutatásának ünnepe)

február 5.: Szent Ágota szűz, vértanú emlékezete

Jeles napok:

február 2.: Vizes Élohelyek Világnapja

február 12.: Darwin-nap

február 14.: Szerelmesek Napja

február 21.: Anyanyelvek Napja

Márti

FELHÍVÁS!

Kérjük, ajánlja fel adójának 1%-át a Magyar Máltai Szeretetszolgálat javára.

Adószám: 19025702 - 1 - 43

Köszönjük!

Téli álmom

A hazánkban élő állatok különböző módon vészelik át a téli időszakot. A költöző madarak melegebb vidékek felé vándorolnak, mivel a számukra táplálékot jelentő rovarok, lárvák elpusztulnak. Azok a madarak, amelyek itthon maradnak, még ilyenkor is találhatnak eleséget magvak és bogyók formájában.

Hazai állataink közül a vándorlás csak a madarak kiváltsága. De mit csinál a többi állat? **Hogyan vészelik át a táplálékban szegény, hideg, téli hónapokat?**

A békák és a hiüllők változó testhőmérsékletű állatok. Ez azt jelenti, hogy testhőmérsékletüket a külső hőmérséklet szabályozza. Ha érzik, hogy a napsütés ideje

egyre csökken, olyan helyet keresnek télire, ahol a hőmérséklet a legnagyobb hidegben sem megy fagypont alá. A békák a tavak és a folyók egy mélyebb pontján egészen beleássák magukat az iszapba, és ott várják ki a tavaszt. A hiüllők ugyanígy telelnek, csak ők az avar alatt, mélyen a talajban. Mindkét állat szinte hibernálja magát. Testük teljesen lehűl, légzésük, szívverésük és anyagcseréjük minimálisra csökken.

A közhiedelemmel ellentétben a harnamedve nem alszik valódi téli álmod. Ő a horzhoz hasonlóan valamiféle kábult állapotban tölti a telet. Testhőmérséklete alig-alig csökken, légzése és szívverése nagymértékben lelassul, miközben szinte minden testi funkciója zavartalanul működik tovább. Az ősszel felszedett vastag zsírréteg a hőszigetelésen kívül most azt a célt szolgálja, hogy táplálék nélkül kibírja tavaszig. Ez alatt az idő alatt a medve testsúlyának akár 40%-át is elvesztheti.

Az apróbb testű emlősök esetében beszélhetünk valódi téli álomról. Ilyenkor a szervezetük energiatakarékos üzemmódra áll át, légzésük, szívverésük lelassul és a testük hőmérséklete lecsökkenhet akár 2°C-ra is.

Az emlősök a téli álmom alatt összegömbölyödnek, hogy minél kevesebb hőt adjon le a testük.

A denevérek csoportokba verődnek és szorosan egymás mellé préselednek, így kölcsönösen melegítik egymást. A fiatal állatok kerülnek középre, ahol a legmelegebb van, míg az idősebbek, akik nagyobb tartalékokkal rendelkeznek, a szélen helyezkednek el. A denevéreknél nemcsak egy fajon belül figyelhető ez meg. Egy barlangban akár többféle denevérfaj is menedékre lelhet anélkül, hogy zavarnák egymást. Azok a fajok, amelyek kevésbé tűrik a zord időjárást, a barlang mélyén húzzák meg magukat, míg amelyek nem annyira érzékenyek, a barlang bejáratának közelében is telelhetnek.

A téli álmom alatt nem folyamatos alvást kell elképzelnünk. Az állat időnként felébred, majd ismét többhetes nyugalmi időszak következik. Egy rövid, aktív ébrenléti időszak az állatok számára jelentős energiavesztéssel jár.

Ha az állatot a téli álmom alatt megzavarják, az ijedség és az új búvóhely keresése olyan sok energiáját emészti fel, hogy előfordulhat: az állat nem éri meg a tavaszt, hanem elpusztul.

A hórcsög, mezei pocok, ürge, pele és a sün is téli álmod alszik. Ősszel, amikor még sok a táplálék, a medvéhez hasonlóan ezek az állatok is „feltankolnak”. Vastag zsírpárnákat növesztenek és így merülnek álomba. Mikor az első tavaszi napsugarak felmelegítik a levegőt, a talajt és a vizet, ezek az állatok is előbújnak a rejtekhelyükről.

Sz. Timi

Vidor Miklós: Bolond-bál

Bolond bálban jártam
 az este,
 a számárral táncolt
 a kecske.
 Három majom húzta
 a nótát,
 vasvillával ettek
 számócát.
 Be is csipett egy-két
 legényke,
 lisztes zsákot húztak
 a pékre.
 Hordón lovagolt egy
 bohóc ott,
 kék füles dinnyével
 golyózott.
 Nyúlfi elől iszkolt
 a róka,
 fején árvalányhaj
 paróka,
 víg paprikajancsi
 dobolt rám!
 Ilyen volt a híres
 bolond-bál!

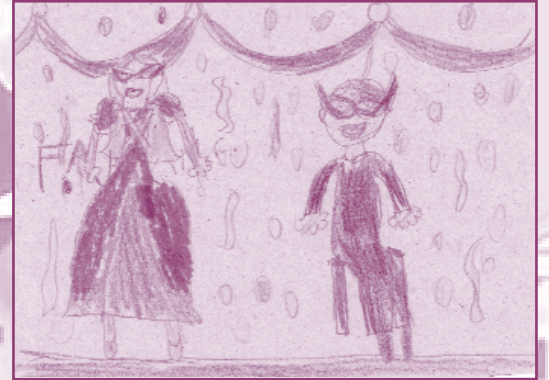
Szántó Vikt, 9 éves

Szabados Zsófi, 9 éves

Sarkady Sándor: Kikiáltó

Maskarások, bolondok
 Rázzátok a kolompot
 Takarodjon el a tél
 Örvendezzen aki él.

Domján Dorci, 8 éves

Fenyves Mária: Cirkuszban

Bohóc vagyok nem tagadom,
 csörgő sipkám neked adom!
 Cintányérom összeverem,
 bukfencezek a fejemen.
 Jókedvemet nem tagadom,
 viccet mondok, ingyen adom.
 Tapsra is kész a kezem,
 piros kesztyű kezemen.
 Ha produkciónak vége,
 futok a közönség elébe.

Bánki Bia, 9 éves

Színezd ki a ponttal jelölt részeket!

Keress meg a két kép közötti különbségeket!

Most télen melyik állattal találkozhatnál az erdőben? Melyikük nem alszik téli álmot? Színezd őket ki!

Egészség-ábécé

– Téli elsősegélynyújtás –

Az embert **kifűlés** fenyegeti, ha a szervezet az egész testre vonatkozó hőtermelést nem tudja a szükségletnek megfelelően fokozni. Hosszú ideig tartó **hideghatás** esetében (kimerült, eltévedt hegymászóknál), de még a viszonylag átlagosnak mondható hőmérsékleti környezetben is (csecsemőknél, ill. idős, legyengült embereknél, nagy mennyiségű alkoholfogyasztásnál) bekövetkezhet a szervezet lehűlése.

Kezdetben a testhőmérséklet 1-2 fokos csökkenésénél izomremegés, szapora pulzus és légzésszám észlelhető, kissé emelkedik a vérnyomás. Új egyensúlyi állapot alakul ki. Ha tartós a hideghatás, a hőszabályozás kimerül, a testhőmérséklet folyamatosan csökken, a remegés megszűnik, bágyadtság, álmoság, érzékszervi változások jelentkeznek. Ezt eszméletvesztés követi, végül a keringési rendszer leállása is bekövetkezhet.

Mit tegyünk, ha lehűlt embert találunk?

Ha földön fekvő embert látunk, mindenképpen hívjunk segítséget! Az orvosi segítség megérkezéséig azonnal és egyenletesen próbáljuk felmelegíteni a bajbajutottat. Csavarjuk több, meleg takaróba. Kerülnünk kell azonban az aktív mozgatást, a hirtelen, nagy mennyiségű meleg folyadék itatását!

Hogyan vehetjük elejét a hidegártalmaknak?

Legfontosabb a **megelőzés**: meleg, száraz, több rétegű ruházattal, ami legyen kényelmes, semmiképp sem szoros, és a felső réteg lehetőleg szél és eső ellen védelmet nyújtó.

Ági

Gyerekszemmel

– **Nemsokára vége a félévnek. Milyen lesz a félévi bizonyítvány?**

– Elég jó tanuló vagyok. Csak néhány tantárgyból leszek négyes, a többiből ötös. Rajzból és énekből, a két kedvenc tantárgyból valószínűleg még dicséretet is fogok kapni.

– **Hogyan használtad ki az idei havas telet?**

– Nagyon örültem, hogy ilyen sok hó esett! Sokat szánkóztam és csúszkáltam a jégen. Egyszer elcsúsztam és akkorát estem, hogy majdnem kitortem a nyakam! Na jó, ez azért túlzás... de ez sem vette el a ked-

vemet. Egyedül a hógolyózást nem szeretem, mert az iskolában a fiúk sokszor nagyon durvák.

– **Közeleg a farsang, az álarcos bálók ideje. Minek öltözől be és miért annak?**

– Nagyon szeretem az állatokat, az egyik kedvencem a nyúl. Ezért nyuszinak fogok beöltözni. Mi Erdélyből költöztünk ide. Ott a családom sok állatot tartott. Sok nyuszinak is volt. Ez itt, Budapesten nagyon hiányzik. Sajnos, nem lakunk olyan helyen, ahol háziállatot lehetne tartani.

Timi

Ne feledjétek, bűvárkodjatok ti is! Ha különleges adatra bukkantok, írjátok meg a szerkesztőség címére, és az újságba is bekerülhet majd. Várom ötleteiteket!

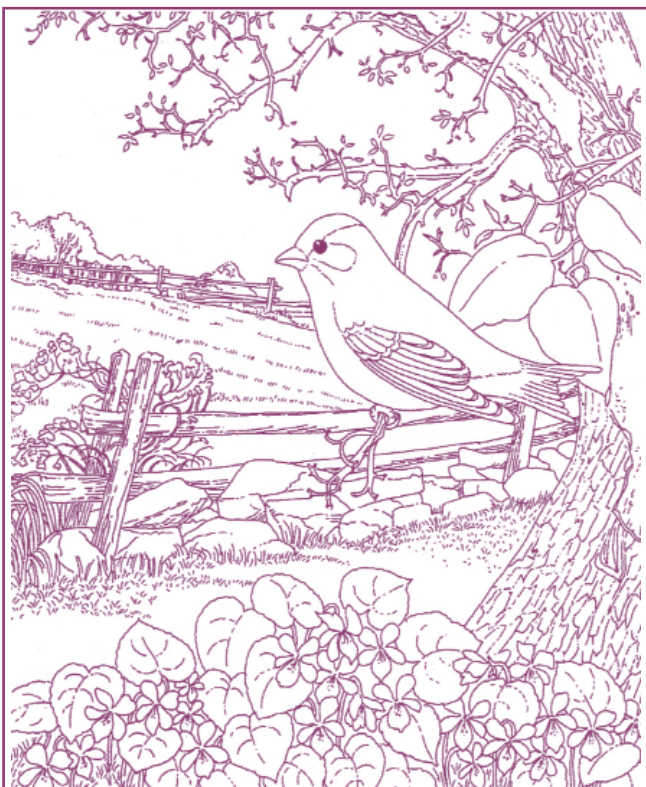
Hogyan iszik a madár?

Attól függ, hogy melyik madárfajról beszélünk. A galambok és gerlek például felszívják a vizet, nagyjából úgy, ahogyan az ismertebb emlősök közül a ló iszik hosszú kortyokban. Más madárfajták bedugják a csőrüket a pocolyába, vízbe és fejüket hátrahajtva, kis kortyokban nyelik le a folyadékot. A kolibri pedig a trópusi virágok kelyhe fölé, apró helikopterként lebegve, villámgyors szárnycsapásokkal egyensúlyoz, közben pedig nyelvének sebes lefetyelésével veszi magához a vizet.

Miért hallgatózik a pintyőke?

A kedves és hasznos madárka, miközben rovarokra vadászik a réten, valóban oldalt billenti fejcskéjét, mintha hallgatóznék: hol perceg rovar.

A pintyőke azonban nem hallgatózik, hanem koncentráltan néz. Mivel a szeme a feje két oldalán helyezkedik el – csakúgy, mint a legtöbb madárfajnak – oldalirányban lát s nem előre. Az egyik szemét kell abba az irányba fordítania, amerre látni szeretne. Ezért tűnik úgy, mintha fejét megdöntve hallgatózna.

Milyen gyorsan kopog a harkály?!

Az igen nagy hasznót hajtó harkály vagy fakopáncs bámulatos sebességgel képes kopogtatni a fák törzsét, hogy férget keressen vagy odút véssen a fiókáinak, esetleg azért, hogy társainak jelezzen. Másodpercenként (!) tízes-húszas sorozatokat koppant a fán. Utána szünetet tart, majd újra kezdi, ha szükségesnek látja. Hihetetlen teljesítmény!

Színezd ki a képet!

Szuhay-Havas Ervin: Meglepetések Enciklopédiája nyomán
összeállította: **Zsuzsa**

LÁJOS U.:

Kézműves foglalkozás: február 9., 16. (szombat) 14.00-tól

Filmklub: február 23. (szombat) 16.00-tól

Farsang: február 2. (szombat) 15.00-tól

HUSZTI ÚT:

Kézimunka szakkör: szerdánként, 16.00-tól 17.30-ig

Filmklub: február 23. (szombat) 16.00-tól

KERÉK U.:

Kézműves foglalkozás: hétfőnként, 16.00-tól

Táncház: péntekenként, 16.00-tól 17.00-ig

Farsang: február 2. (szombat) 15.00-tól

ZEMPLÉN U.:

Kézműves foglalkozás: február 7., 14., 21., 28. (csütörtök) 15.00-tól

Zenés-táncos foglalkozás: február 4., 18. (hétfő) 16.00-tól

Baba-mama klub: február 19. (kedd) A konkrét időpontról érdeklődjön az irodában!

GRATULÁLUNK!

*A Gyűrű utcai játszótér Lúdas Matyi
rajzpályázatának nyertesei:*

1. helyezett - *Lakatos Noémi, 3. o.*
2. helyezett - *Jászberényi Viktória, 3. o.*
3. helyezett - *Kuti Zsófia, 2. o.*

*Februári rajzpályázat témája:
a SÓ című mese illusztrációja.*

GYŰRŰ U.:

Kézműves foglalkozás: február 13., 27. (szerda) 16.30-tól

Játékos ki-mit tud?: február 1. (péntek) 16.30-tól

Drámajáték (Kamaszklub): február 7., 14., 21., 28. (csütörtök) 16.00-tól

Diafilmvetítés: február 8., 22., 29. (péntek) 16.00-tól

Farsang: február 15. (péntek) 16.00-tól

SILVANUS SÉTÁNY:

Anyukák kézművесе: február 4., 11., 18., 25. (hétfő) 10.30-tól

Gyerekek kézművесе: február 6., 13., 20., 27. (szerda) 16.30-tól

Énekes-mondókás foglalkozás: február 7., 14., 21., 28. (csütörtök) 10.30-tól

Diafilmvetítés: minden pénteken az érdeklődés függvényében 16.30-tól

A Baba-mama klubról és a Babamasszázsról érdeklődjön az irodában!

SOLYMÁR UTCA:

Kézműves foglalkozás: február 5., 12., 19., 26. (kedd) 16.00-tól

Családi agyagozás: február 6., 13., 20., 27. (szerda) 16.00-tól

Énekes-mondókás foglalkozás: február 7., 14., 21., 28. (csütörtök) 11.00-tól

Baba-mama klub: konkrét időpontról érdeklődjön az irodában!

Farsang: február 8. (péntek) 15.00-tól

A programváltoztatás jogát fenntartjuk!

Kedves Gyerekek!

Farsangi mulatságra jó móka lesz elkészíteni az alábbi szemüvegeket. Nincs más dolgotok, mint kiszínezni, majd kivágni ezeket. Ragaszthattok rá hurkapálcikát vagy fűzhettek kalapgumit a szélébe, s már kezdődhet is az álarcosbál!

Jó munkát!

Zsuzsa

